

MÜZİK ÖĞRETMENİ ADAYLARININ OKUL MÜZİK EĞİTİMİNDE SES EĞİTİMİ PROGRAMININ İŞLEVİ HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Dr. Zuhâl ÖZCENGİZ, Marmara Üniversitesi

1. Giriş

Türkiye Cumhuriyetinin kurulma aşamasında müzik eğitiminin etkin okul anlayışına dayalı kurumsal bir yapı içinde, kültürel-toplumsal, sosyal yaşamda önemli bir misyon üstlenmesi hedeflenmiştir. Bu kapsamda “15 Temmuz 1923’te Ankara’da toplanan Birinci Heyet-i İlmiye eğitim işlerinin bütün yönleri ile ele alındığı, sorunların tartışıldığı ilk ciddi çalışma olarak bilinir. 26 maddeden oluşan gündemin konuları içinde milli kültür, milli müzik’te yer almaktadır.” (Sakaoğlu, 1992) “Tevhid-i Tedrisat Kanunun yürürlüğe girmesi ile müzik eğitimi sağlam bir temele oturtulmuştur. Türk Müzik İnkılabı olarak adlandırılan sürecin temeli, çağdaşlık-ulusallık ve evrenselliiktir” (Uçan, 1997)

Müzik oluşumu, gelişimi ve yaygınlaşması ilkesinden hareketle müzik öğretmeni yetiştiren ilk kurum 1 Kasım 1924’te açılan Musiki Muallim Mektebi’dir. Bu kurumsal yapı diğer kurumların açılmasında zemin oluşturmuştur. Tarihsel süreçte “1937-38 Eğitim yılında Gazi Orta Öğretmen ve Terbiye Enstitüsünde Müzik Şubesi, 1942-1947 yıllarında etkinlik gösteren Hasanoğlu Yüksek Köy Enstitüsü, Güzel Sanatlar Dalında müzik öğretmeni yetiştirme denemeleri, 1970’lerde üç ve dört yıllık Eğitim Enstitüleri, 1980’ler Türkiye’sinin müzik öğretmeni yetiştiren kurumları olarak yer almaktadır. (Uçan, 1982)

Öğretmen yetiştiren kurumsal yapılar içinde ses eğitimi dersi ayrıcalıklı bir yere sahiptir. “Müzik Duygu ve düşüncelerin uyumlu ve ölçülü seslerle anlatıldığı bilim/sanat dalıdır. Ses eğitimi, sesi konuşurken ve şarkı söylerken doğru, güzel ve etkili kullanmaya yönelik verilen bir eğitim olduğu için, sesiyle müzik yapan bireylere seslerini müziğinde gerekliliklerine göre oluşturup, kullanmaları konusunda eğitim verilir. Seslerini temiz bir tonla, doğru tartım ve ritimle, doğru frekanslar da kullanılarak güzel ve etkili şarkı söylemek her tür ses eğitiminin asıl amacıdır. Ses eğitiminde, müziğin eserlerinin seslendirilmesindeki işlevi yanında, herhangi ses ve konuşma bozukluklarının tedavisindeki ses terapilerinde kullanılmasından kaynaklanan eğitim alanı” olma durumu vardır. Bu açıdan müzik, ses eğitiminin en bilimsel temellerindendir.” (Töreyn, 2008)

Sesin doğru kullanılması ve buna bağlı olarak ses eğitiminin sınıf müzik öğretmenliğinde ne kadar gerekli olduğu tartışılmaz bir gerçektir. Bu kapsamda öğretmen yetiştiren kurumlardaki ses eğitimi dersinin amacı ve içeriği, okul müziği eğitiminin ilkelerinin ve amaçlarının gerçekleşmesini ve programlarının gelişmesini sağlayacak bilimsel temellere zemin hazırlaması yönünde önemli bir işlevi üstlenmiştir. Genel hedefi 8 yıllık temel eğitime ve orta öğretime öğretmen yetiştirmek olan güzel sanatlar bölümü müzik eğitimi ana bilim dalındaki ses eğitimi dersinin amacı, kuramsal ve uygulama boyutuyla birlikte, insan sesinin eğitime yönelik bilimsel yöntem ve tekniklerin kazanılmasını sağlamaktır. Şarkı söylerken doğru ses ve nefes tekniğine dayalı artikülasyon, diksiyon eğitimi paralel olarak, anatomik ve fizyolojik yapıya uygun eserlerin yorumlanması, ses eğitiminin temelini oluşturmaktadır. Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı Ses eğitimi ders programı, sesin eğitimi ve öğretimi kapsamında, öğrencilerin öğretmenlik yetilerini kazanması yönünde yapılan çalışmaların tümünü içerir. Bireyin sesi ve ses üretme organını tanıması, daha etkili ve verimli biçimde sağlıklı ses üretebilmesi, sesin kalitesini arttırarak geliştirebilmesi yönünde öğretmen adaylarının okul müziği eğitiminde gereken davranışları kazanması sağlanır. Bireyin sesinin belirli bir zaman dilimindeki gelişimi ve eğitilmesinden sonra, meslek olarak eğitimde her yaş dilimindeki bireyleri yetiştirme bilgi ve beceresine sahip olma amaçlanan hedeflerdendir.

Bu doğrultuda müzik öğretmeni yetiştiren kurumlardaki öğretmen adaylarının ses eğitimi dersinin içeriğine yönelik plan ve programları değerlendirmeleri, seçilen eserlerin yorumları ve bu süreçte uzmanlaşması, yeterli donanımına sahip olması, mesleğin gerektirdiği özellikleri kazanabilmesi açısından gereklidir. Bu bağlamda, yükseköğretim kurumlarındaki ses eğitimi dersinin teorik ve uygulamalı programlarının, okul müziği eğitimindeki yansımaları ve işlevi, öğrenci algılarına dayalı olarak saptanması araştırmanın problemi oluşturmaktadır. Öğrenci görüşleri doğrultusunda ses eğitimi dersinin, okul müzik eğitiminde üstlendiği rolün kapsamı ve öneminin vurgulanması araştırmanın ana eksenini teşkil etmektedir.

1.1. Amaç

Okul Müzik Eğitiminde ses eğitimi programının işlevinin, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalındaki, öğretmen adayı 4 sınıf öğrencilerinin görüşleri doğrultusunda değerlendirmek amacıyla aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

- 1) Öğretmen adaylarının Ses Eğitimi Dersine ait görüşleri nelerdir?
- 2) Öğretmen adaylarının ses eğitimi programının, okul müziğindeki işlevine yönelik görüşleri nelerdir?
- 3) Öğretmen adaylarının ses eğitiminin okul müziğinde amaçlarına ve içeriğine yönelik uygulamalar hakkındaki görüşleri nelerdir?

2. Yöntem

Araştırmanın temelini genel tarama yöntemi oluşturmaktadır. Müzik öğretmen adaylarının okul müzik eğitiminde ses eğitimi programının işlevine yönelik değerlendirmeleri yüzde ve frekans analizleri yapılarak incelenmiştir.

Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı 4. Sınıf öğrencileri araştırmanın evrenini teşkil etmektedir. Son sınıf öğrencilerinin öğretmenlik uygulamasını yaptıktan sonra, ses eğitimi dersinin okul içi belirlenen programlarının uygulamada okul müzik eğitimi içinde hedefine ulaşma derecesi tayin edilip belirlenmesi amacıyla örneklem grubunu (28) kız ve (17) erkek öğrenciden oluşan 45 kişilik bir grup oluşturmaktadır. Kız öğrenciler uygulama grubunun %62,2'sini, Erkek öğrenciler ise %37,8'ini oluşturmaktadır.

Araştırmada, araştırmacı tarafından anket formu geliştirilerek, bu doğrultuda ses eğitiminin okul müzik eğitimindeki amaçları ve bu amaçların uygulaması ile içeriğine yönelik görüşleri kapsayan 29 önerme yer almıştır. Öğrencilerden her önermede ifade edilen fikre katılım dereceleri beşli dereceleme ölçeğinde işaretlemeleri istenmiştir. Araştırma 2009–2010 öğretim yılında gerçekleştirilmiştir. (Deniz Jale, 2000)

3. Bulgular ve Yorum

Tablo 1: Uygulama Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Frekansları

Cinsiyet	f	%
Kız	28	62,2
Erkek	17	37,8
Toplam	45	100

Araştırmanın 1. problemini oluşturan Ses Eğitimi Dersinin Okul müziğinde amaçlarına yönelik değerlendirmeleri kapsamında 19 bağımsız önerme sunulmuş ve analiz edilerek Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Uygulama Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Ses Eğitimi Dersinin Okul Müziğinde Amaçlarına Yönelik Görüşlerine Göre Frekansları

Soru	Cinsiyet	Hiç Katılmıyorum		Çoğunlukla Katılmıyorum		Kararsızım		Çok Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum	
		f	%	f	%	F	%	f	%	f	%
1.Ses Eğitiminin okul müziğindeki amacına yönelik yeterli bilgiye sahibim	Kız	1	3.6	6	21.4	10	35.7	8	28.6	3	10.7
	Erkek	0	0.0	3	17.6	6	35.3	7	41.2	1	5.9
	Karma	1	2.2	9	20.0	16	35.6	15	33.3	4	8.9
2.İnsan sesinin oluşumunu tam olarak bildiğimi düşünüyorum	Kız	1	3.6	5	17.9	7	25.0	10	35.7	5	17.9
	Erkek	0	0.0	2	11.8	7	41.2	6	35.3	2	11.8
	Karma	1	2.2	7	15.6	14	31.1	16	35.6	7	15.6
3.Sesin özelliklerinin neler olduğunu biliyorum	Kız	3	10.7	1	3.6	10	35.7	10	35.7	4	14.3
	Erkek	0	0.0	3	17.6	7	41.2	5	29.4	2	11.8
	Karma	3	6.7	4	8.9	17	37.8	15	33.3	6	13.3
4.Sesi oluşturan organlar hakkında bilgi sahibiyim	Kız	2	7.1	2	7.1	8	28.6	11	39.3	5	17.9
	Erkek	0	0.0	2	11.8	7	41.2	7	41.2	1	5.9
	Karma	2	4.4	4	8.9	15	33.3	18	40.0	6	13.3
5.Şarkı söylerken anatomik ve fizyolojik yapıya uygun davranışları kazandığımı düşünüyorum	Kız	1	3.6	4	14.3	4	14.3	14	50.0	5	17.9
	Erkek	0	0.0	2	11.8	3	17.6	11	64.7	1	5.9
	Karma	1	2.2	6	13.3	7	15.6	25	55.6	6	13.3
6.Doğru ses üretme ve kullanma becerisine sahibim	Kız	1	3.6	3	10.7	7	25.0	12	42.9	5	17.9
	Erkek	0	0.0	2	11.8	7	41.2	7	41.2	1	5.9
	Karma	1	2.2	5	11.1	14	31.1	19	42.2	6	13.3

7.Ses eğitiminde yer alan doğru nefes ve teknikleri konusunda bilgi sahibiyim	Kız	0	0.0	1	3.6	9	32.1	12	42.9	6	21.4
	Erkek	0	0.0	2	11.8	5	29.4	9	52.9	1	5.9
	Karma	0	0.0	3	6.7	14	31.1	21	46.7	7	15.6
8.Sesin gelişimini sağlayan ses egzersizleri hakkında bilgi sahibiyim	Kız	0	0.0	2	7.1	5	17.9	15	53.6	6	21.4
	Erkek	0	0.0	2	11.8	5	29.4	9	52.9	1	5.9
	Karma	0	0.0	4	8.9	10	22.2	24	53.3	7	15.6
9.Diksiyon ve artikülasyon alıştırmalarının neler olduğunu biliyorum	Kız	1	3.6	2	7.1	6	21.4	16	57.1	3	10.7
	Erkek	1	5.9	1	5.9	5	29.4	10	58.8	0	0.0
	Karma	2	4.4	3	6.7	11	24.4	26	57.8	3	6.7
10.Sesimi doğru kullanma ve koruma alışkanlığına sahibim	Kız	1	3.6	4	14.3	8	28.6	13	46.4	2	7.1
	Erkek	0	0.0	3	17.6	6	35.3	7	41.2	1	5.9
	Karma	1	2.2	7	15.6	14	31.1	20	44.4	3	6.7
11.Ses eğitimi dersinde söylediğim her bir eserin bana hangi teknikleri kazandırdığını biliyorum	Kız	2	7.1	4	14.3	6	21.4	11	39.3	5	17.9
	Erkek	1	5.9	0	0.0	10	58.8	5	29.4	1	5.9
	Karma	3	6.7	4	8.9	16	35.6	16	35.6	6	13.3
12.Ses eğitimi dersi okul müzik eğitiminde gerekli olan çeşitli dönem eserleirnden oluşan bir dağarcık geliştirmiştir.	Kız	3	10.7	2	7.1	9	32.1	11	39.3	3	10.7
	Erkek	0	0.0	1	5.9	5	29.4	9	52.9	2	11.8
	Karma	3	6.7	3	6.7	14	31.1	20	44.4	5	11.1
13.Ses eğitimi dersi eserleri yorumlama becerimi geliştirmiştir	Kız	2	7.1	1	3.6	4	14.3	16	57.1	5	17.9
	Erkek	0	0.0	2	11.8	4	23.5	10	58.8	1	5.9
	Karma	2	4.4	3	6.7	8	17.8	26	57.8	6	13.3
14.Sesi yanlış kullanma sonucunda sık rastlanan hastalıkları biliyorum	Kız	2	7.1	3	10.7	9	32.1	12	42.9	2	7.1
	Erkek	0	0.0	2	11.8	9	52.9	6	35.3	0	0.0
	Karma	2	4.4	5	11.1	18	40.0	18	40.0	2	4.4
15.Ses eğitimi dersinde kazandığım becerilerin diğer derslerime katkısı olmuştur	Kız	2	7.1	6	21.4	4	14.3	9	32.1	7	25.0
	Erkek	0	0.0	1	5.9	8	47.1	6	35.9	2	11.8
	Karma	2	4.4	7	15.6	12	26.7	15	33.3	9	20.0
16. Ses eğitimi dersi müzik zevkimin gelişmesine katkıda bulunmuştur	Kız	2	7.1	3	10.7	4	14.3	13	46.4	6	21.4
	Erkek	0	0.0	1	5.9	8	47.1	6	35.3	2	11.8
	Karma	2	4.4	4	8.9	12	26.7	19	42.2	8	17.8
17.Ses eğitiminin okul müziğindeki amaçlarına yönelik öğretmenlerim tarafından yeterince bilgilendirildim	Kız	2	7.1	3	10.7	9	32.1	13	46.4	1	3.6
	Erkek	1	5.9	1	5.9	5	29.4	9	52.9	1	5.9
	Karma	3	6.7	4	8.9	14	31.1	22	48.9	2	4.4
18.Ses eğitiminin okul müzik eğitiminde çok gerekli ve yararlı olduğunu düşünüyorum	Kız	1	3.6	3	10.7	2	7.1	14	50.0	8	28.6
	Erkek	0	0.0	0	0.0	3	17.6	8	47.1	6	35.3
	Karma	1	2.2	3	6.7	5	11.1	22	48.9	14	31.1
19.Okuldan aldığım ses eğitimi dersinin, okul müzik eğitiminde yeterli olduğunu düşünüyorum	Kız	2	7.1	3	10.7	5	17.9	12	42.9	6	21.4
	Erkek	1	5.9	0	0.0	5	29.4	9	52.9	2	11.8
	Karma	3	6.7	3	6.7	10	22.2	21	46.7	8	17.8

Tablo 2’de yer alan önermeler incelendiğinde; 1. (Ses Eğitiminin okul müziğindeki amacına yönelik yeterli bilgiye sahibim) ve 3. (Sesin özelliklerinin neler olduğunu biliyorum) önermelerine karma grubun büyük çoğunluğunun “Kararsızım” cevabı verdiği, 11. (Ses eğitimi dersinde söylediğim her

bir eserin bana hangi teknikleri kazandırdığını biliyorum) ve 14. (Sesi yanlış kullanma sonucunda sık rastlanan hastalıkları biliyorum) önermelerine de karma grubun azımsanamayacak kadar yüksek bir bölümünün (Çok Katılıyorum cevabına eşit oranda) de Kararsızım seçeneğini işaretlediği görülmektedir.

2. (İnsan sesinin oluşumunu tam olarak bildiğimi düşünüyorum), 4. (Sesi oluşturan organlar hakkında bilgi sahibiyim), 5. (Şarkı söylerken anatomik ve fizyolojik yapıya uygun davranışları kazandığımı düşünüyorum), 6. (Doğru ses üretme ve kullanma becerisine sahibim), 7. (Ses eğitiminde yer alan doğru nefes ve teknikleri konusunda bilgi sahibiyim), 8. (Sesin gelişimini sağlayan ses egzersizleri hakkında bilgi sahibiyim), 9. (Diksiyon ve artikülasyon alıştırmalarının neler olduğunu biliyorum), 10. (Sesimi doğru kullanma ve koruma alışkanlığına sahibim), 12. (Ses eğitimi dersi okul müzik eğitiminde gerekli olan çeşitli dönem eserlerinden oluşan bir dağarcık geliştirmiştir.), 13. (Ses eğitimi dersi eserleri yorumlama becerimi geliştirmiştir), 15. (Ses eğitimi dersinde kazandığım becerilerin diğer derslerime katkısı olmuştur), 16. (Ses eğitimi dersi müzik zevkimin gelişmesine katkıda bulunmuştur), 17. (Ses eğitiminin okul müziğindeki amaçlarına yönelik öğretmenlerim tarafından yeterince bilgilendirildim), 18. (Ses eğitiminin okul müzik eğitiminde çok gerekli ve yararlı olduğunu düşünüyorum) ve 19. (Okuldan aldığım ses eğitimi dersinin, okul müzik eğitiminde yeterli olduğunu düşünüyorum) önermelerinde (toplam 15 önerme) ise karma grubun ağırlıklı olarak “Çok Katılıyorum” seçeneğini tercih ettiği görülmektedir.

Öğrencilerin Ses Eğitimi Dersinin Okul Müziğinde Amaçlarına Yönelik Görüşleri önermelerinde yalnızca 15. önermeye (Ses eğitimi dersinde kazandığım becerilerin diğer derslerime katkısı olmuştur) kız öğrencilerin azımsanamayacak kadar bir bölümünün (%21.4) “Çoğunlukla Katılmıyorum” cevabı verdikleri görülmektedir.

Uygulama grubunda yer alan öğrencilerin Ses Eğitimi dersinin okul müziğinde amaçlarına yönelik görüşlerine göre frekans tabloları (Tablo 2) incelendiğinde, genel olarak karma grubun önermelere “Kararsızım” ya da “Çok Katılıyorum” cevabı verdiği görülmektedir. Buradan hareketle grubun ya kendini tanımlayamadığı ya da ses eğitimi dersi programının okul müziğinde amaçlarına yönelik uygulamaları hakkında fikirlerinin ya da farkındalık düzeylerinin oluşmamış olabileceği söylenebilir.

Tablo 3: Uygulama Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Ses Eğitimi Programının Okul Müziğindeki İşlevine Yönelik Görüşlerine Göre Frekansları

Soru		Hiç Katılmıyorum		Çoğunlukla Katılmıyorum		Kararsızım		Çok Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1.Ses eğitimi derslerinde, okul müziğinde gerekli olan kuramsal bilgiler yeterli niteliktedir	Kız	3	10.7	2	7.1	12	42.9	8	28.6	3	10.7
	Erkek	0	0.0	2	11.8	6	35.3	9	52.9	0	0.0
	Karma	3	6.7	4	8.9	18	40.0	17	37.8	3	6.7
2.Ses eğitimi dersi okul müziğinde uygulamada kullandığım eserler açısından yeterli çeşitliliğe sahiptir	Kız	2	7.1	3	10.7	9	32.1	10	35.7	4	14.3
	Erkek	0	0.0	3	17.6	4	23.5	10	58.8	0	0.0
	Karma	2	4.4	6	13.3	13	28.9	20	44.4	4	8.9
3.Ses eğitimi dersi, okul müziği uygulamalarında teknik donanımı kazanmamı sağlamıştır.	Kız	1	3.6	4	14.3	5	17.9	12	42.9	6	21.4
	Erkek	1	5.9	2	11.8	6	35.3	6	35.3	2	11.8
	Karma	2	4.4	6	13.3	11	24.4	18	40.0	8	17.8

Tablo 3 teki “Ses eğitimi derslerinde, okul müziğinde gerekli olan kuramsal bilgiler yeterli niteliktedir” önermesine cevap olarak verilen en yüksek frekansa sahip seçenek 18 frekans ve %40 oranla “Kararsızım” seçeneği olmuştur. Kızlarda en fazla frekansa sahip seçenek 12 frekans ve %42,9 oranla “Kararsızım” olarak görülürken, erkeklerde ise 9 frekans %52,9 oranla “Çok Katılıyorum” seçeneği olmuştur. Önerme sonucuna göre, %40,0 kararsız seçeneği ile %37,8 çok katılıyorum seçeneği birbirine çok yakındır. Çeşitli seviyelerdeki (Hiç katılmıyorum, Çoğunlukla katılmıyorum, Kararsız) %55,6 öğrenci fikre katılmadığını belirtmiştir.

Tablo 3 teki “Ses eğitimi dersi okul müziğinde uygulamada kullandığım eserler açısından yeterli çeşitliliğe sahiptir” önermesine cevap olarak verilen en yüksek frekansa sahip seçenek 20 frekans ve %44,4 oranla “Çok Katılıyorum” seçeneği olmuştur. Kızlarda en fazla frekansa sahip seçenek 10 frekans ve %35,7 oranla “Çok Katılıyorum” olarak görülürken, erkeklerde de 10 frekans %58.8 oranla “Çok katılıyorum” seçeneği olmuştur. Önermeden elde edilen verilere göre, ‘‘çok katılıyorum’’ seçeneğinin yanı sıra % 28,9 oranındaki ‘‘kararsız’’ grubun yer alması düşündürücüdür.

Tablo 3 teki “Ses eğitimi dersi, okul müziği uygulamalarımda teknik donanımı kazanmamı sağlamıştır” önermesine cevap olarak verilen en yüksek frekansa sahip seçenek 18 frekans ve %40 oranla “Çok Katılıyorum” seçeneği olmuştur. Kızlarda en fazla frekansa sahip seçenek 12 frekans ve %42.9 oranla “Çok Katılıyorum” olarak görülürken, erkeklerde ise 6 frekans %35.3 oranla “Çok Katılıyorum” ve “Kararsızım” seçenekleri olmuştur. Önerme sonucuna göre, erkek öğrencilerin net bir fikre sahip olmadıkları anlaşılmaktadır.

Tablo 2’de yer alan birinci, ikinci ve üçüncü önermeden elde edilen verilere göre, öğrenciler tarafından ses eğitimi ders program içeriğinin, okul müzik eğitiminde yeterliliği hakkında şüpheli olduğu sonucu çıkarılabilir.

Araştırmanın 3. Problemini oluşturan öğretmen adaylarının Ses Eğitiminin okul müziğinde amaçlarına ve içeriğine yönelik uygulamaları değerlendirmesi kapsamında 7 bağımsız önerme sunulmuş ve analiz edilerek Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4: Uygulama Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Ses Eğitiminin Okul Müziğinde Amaçlarına ve İçeriğine Yönelik Uygulamaları Hakkındaki Görüşlerine Göre Frekansları

Soru	Cinsiyet	Hiç Katılmıyorum		Çoğunlukla Katılmıyorum		Kararsızım		Çok Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1.Staj döneminde öğrencileri ses eğitiminin amacına yönelik bilgilendirdim	Kız	4	14.3	6	21.4	4	14.3	13	46.4	1	3.6
	Erkek	1	5.9	7	41.2	4	23.5	4	23.5	1	5.9
	Karma	5	11.1	13	28.9	8	17.8	17	37.8	2	4.4
2.Ses eğitiminin okul müziğindeki yararları öğrencilere aktarılmıştır	Kız	4	14.3	5	17.9	3	10.7	13	46.4	3	10.7
	Erkek	1	5.9	3	17.6	8	47.1	4	23.5	1	5.9
	Karma	5	11.1	8	17.8	11	24.4	17	37.8	4	8.9

3.Öğrencilere sesin oluşumu hakkında yeterli bilgiyi kazandırdığımı düşünüyorum	Kız	2	7.1	4	14.3	8	28.6	11	39.3	3	10.7
	Erkek	1	5.9	4	23.5	5	29.4	7	41.2	0	0.0
	Karma	3	6.7	8	17.8	13	28.9	18	40.0	3	6.7
4.Öğrencilere sesin gelişimini sağlayan ses egzersizleri uygulaması yaptığımı düşünüyorum	Kız	3	10.7	4	14.3	5	17.9	10	35.7	6	21.4
	Erkek	2	11.8	3	17.6	6	35.3	6	35.3	0	0.0
	Karma	5	11.1	7	15.6	11	24.4	16	35.6	6	13.3
5.Öğrencileri doğru nefes teknikleri konusunda bilgilendirdim	Kız	1	3.6	4	14.3	7	25.0	12	42.9	4	14.3
	Erkek	2	11.8	1	5.9	8	47.1	5	29.4	1	5.9
	Karma	3	6.7	5	11.1	15	33.3	17	37.8	5	11.1
6.Ses eğitimi öğrencilerin müzik zevkinin gelişmesinde katkı sağlamıştır	Kız	3	10.7	4	14.3	3	10.7	13	46.4	5	17.9
	Erkek	0	0.0	0	0.0	8	47.1	7	41.2	2	11.8
	Karma	3	6.7	4	8.9	11	24.4	20	44.4	7	15.6
7.Okul müziği eğitiminde gerekli olan çeşitli eserlerden oluşan ses eğitimi dağarcığını aktardığımı düşünüyorum.	Kız	2	7.1	3	10.7	8	28.6	9	32.1	6	21.4
	Erkek	0	0.0	2	11.8	9	52.9	4	23.5	2	11.8
	Karma	2	4.4	5	11.1	17	37.8	13	28.9	8	17.8

Tablo 4’te öğrencilerin ses eğitiminin okul müziğinde amaçlarına ve içeriğine yönelik uygulamaları hakkındaki görüşlerine göre frekansları incelendiğinde, öğrencilerin 1. (Staj döneminde öğrencileri ses eğitiminin amacına yönelik bilgilendirdim), 2. (Ses eğitiminin okul müziğindeki yararları öğrencilere aktarılmıştır), 3. (Öğrencilere sesin oluşumu hakkında yeterli bilgiyi kazandırdığımı düşünüyorum), 4. (Öğrencilere sesin gelişimini sağlayan ses egzersizleri uygulaması yaptığımı düşünüyorum), 5. (Öğrencileri doğru nefes teknikleri konusunda bilgilendirdim) ve 6. (Ses eğitimi öğrencilerin müzik zevkinin gelişmesinde katkı sağlamıştır) önermelerine ağırlıklı olarak “Çok Katılıyorum” cevabı verildiği görülmektedir.

7. (Okul müziği eğitiminde gerekli olan çeşitli eserlerden oluşan ses eğitimi dağarcığını aktardığımı düşünüyorum) önermeye verilen cevaplarda en fazla tercih edilen cevabın (%37.8) “Kararsızım” olduğu, 2. (Ses eğitiminin okul müziğindeki yararları öğrencilere aktarılmıştır), 3. (Öğrencilere sesin oluşumu hakkında yeterli bilgiyi kazandırdığımı düşünüyorum) 4. (Öğrencilere sesin gelişimini sağlayan ses egzersizleri uygulaması yaptığımı düşünüyorum), 5. (Öğrencileri doğru nefes teknikleri konusunda bilgilendirdim) ve 6. (Ses eğitimi öğrencilerin müzik zevkinin gelişmesinde katkı sağlamıştır) önermelerine verilen cevaplardan “Kararsızım” seçeneğin de azımsanamayacak kadar çok olduğu görülmektedir.

3. (Öğrencilere sesin oluşumu hakkında yeterli bilgiyi kazandırdığımı düşünüyorum) önermesine erkek öğrencilerin vermiş olduğu cevaplarda ise %23.5 kadar bir kısmının “Çoğunlukla Katılmıyorum” seçeneğini işaretlediği görülmektedir.

4. Sonuç

Müzik Eğitimi öğretmen adaylarının çoğunluğunun ses eğitimin amaçlarına yönelik yeterli bilgiye sahip olmadıkları, araştırma kapsamındaki 29 bağımsız önerme aracılığıyla saptanmıştır. İnsan sesinin oluşumu, sesin özellikleri, sesi oluşturan organlar, sesi doğru kullanma ve koruma alışkanlık-

ları, sesi yanlış kullanma sonucunda rastlanan hastalıklar konusunda net bir fikre sahip olmadıkları onların görüşleri doğrultusunda ortaya çıkmaktadır. Ses eğitimi dersinde öğretmenleri tarafından yeterince bilgilendirildiklerini ifade etmelerine rağmen, kararsız grubun yüksek oranlarda olması, öğretmen faktörünün de göz önüne alınmasının gerekliliğini ve ders programlarının üzerinde düşünülüp-nülebileceğini ortaya koymaktadır.

Bulgular, ses eğitimi derslerinin, okul müziği de gerekli olan kuramsal bilgileri, uygulamada kullandığı eserler açısından yeterli çeşitliliğe sahip olmadığını ve anatomik ve fizyolojik yapıya uygun, doğru ses üretme ve kullanma, doğru nefes teknikleriyle birlikte, diksiyon, artikülasyon çalışmalarıyla, okul müziği uygulamalarındaki teknik donanımı kazanmasında yeterli olmamış olabileceğini göstermektedir.

Bu sonuca paralel olarak da öğrencilerin staj dönemi uygulamalarındaki okul müziği eğitiminde gerekli olan donanıma sahip olmadıkları düşünülebilir.

5. Öneriler

1) Öğretmen adaylarına okul müzik eğitimi uygulamalarına yönelik kuramsal bilgilerin yanı sıra, doğru nefes ve ses egzersizleri ile diksiyon artikülasyon alıştırmalarının tümünü kapsayan, çalışma yöntemlerinin kazandırılması yönünde etkin çalışmalar yapılmalıdır.

2) Ses eğitiminin, okul müzik ders programları içinde daha işlevsel hale gelmesi yönünde, ses eğitimi öğretim elemanları tarafından çalışma yapılması gereklidir.

3) Ses Eğitimi dersinin, okul müziğindeki amaçları ve içeriğine yönelik bilgiler öğretim elemanları aracılığıyla öğrencilere aktarılmalıdır.

4) Okul müzik eğitimi staj programlarında, öğretmen adaylarının derslerde pasif olarak uygulama yapacağı sınıfta oturarak gözlem yapması, onun akademik başarısı üzerinde olumsuz etki yaratmaktadır. Derslerde aktif rol üstlenerek mesleki deneyim kazanması yönünde çalışmalar yapması sağlanmalıdır.

5) Ses Eğitimi programlarında, okul müzik eğitiminde gerekli olan teknik donanımın öğrencilere kazandırılması sağlanmalıdır.

6) Okul deneyimi programında görev alan öğretim elemanlarının kendi yaptıkları rehberlik hakkında değerlendirme yapmaları ve bu değerlendirme sonuçlarını dikkate alarak, öğretmen adaylarının okul deneyiminde başarılı kılacak donanım ve ilerleme olanaklarının yaratılmasına katkı sağlaması gereklidir.

7) Ses Eğitimi dersinin okul müzik eğitimi içinde istenilen başarıyı elde edememesinin en önemli nedenlerinden birisi, dersin sadece 1-2 sınıf ders programlarıyla sınırlandırılmasıdır. 3-4 sınıflarda da bu dersin öğrenim süresinin uzatılması, öğrenme / öğretme etkinliği kapsamında bir gelişme kaydedecektir.

KAYNAKLAR

- Deniz, J. Piano Eğitimi Programının Müzik Eğitimi Öğretmenliği Öğrencilerinin Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi, *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2000.
- Sakaoğlu, N. *Cumhuriyet Dönemi Eğitim Tarihi*, İletişim Yayınları, İstanbul, 1992.
- Töreyin, A. M. *Ses Eğitimi Temel Kavramlar - İlkeler - Yöntemler*, Sözkesen Matbaacılık Tic. Ltd. Şti., Ankara, 2008.
- Uçan, A. *Gazi Yüksek Öğretmen Okulu Müzik Bölümü Müzik Alanı Birinci Yıl Programının Değerlendirilmesi*, Müzik Eğitimi Yayınları, Ankara, 1982.
- Uçan Ali, *Müzik Eğitimi Temel Kavramlar İlkeler, Yaklaşımlar*, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara, 1997.

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ